

ALCOHOLBELEID INTRODUCTIE

In deze infofiche geven we antwoord op volgende vragen:

PAG. 2 WAT VERSTAAN WE ONDER ALCOHOLBELEID?

PAG. 3 WAARUIT BESTAAT HET ALCOHOLBELEID IN BELGIË?

PAG. 3 WELKE ALCOHOLBELEIDSMATREGELEN ZIJN KOSTENEFFECTIEF?

PAG. 4 WAT ZIJN RANDVOORWAARDEN VOOR EEN SUCCESVOL ALCOHOLBELEID?

Meer informatie over de verschillende alcoholbeleidsmaatregelen is terug te vinden in afzonderlijke infofiches over alcoholbeleid:

- o [Prijnsbeleid alcohol](#)
- o Alcoholmarketing (nog te publiceren)
- o Beschikbaarheid van alcohol (nog te publiceren)

WAT VERSTAAN WE ONDER ALCOHOLBELEID?

- Alcoholbeleid wordt gedefinieerd als openbaar beleid. Het omvat de 'gezaghebbende' beslissingen die regeringen nemen via wetten, regels en voorschriften, die betrekking hebben op de relatie tussen alcohol, gezondheid en welzijn. De beslissingen komen voort uit de legitieme bevoegdheid van wetgevers en andere publieke functionarissen en niet van de private sector of verwante belangengroepen.¹
- Alcoholbeleid staat ten dienste van de volksgezondheid en het maatschappelijk welzijn en heeft een impact op determinanten van problemen door alcohol. Het kan gericht zijn op:
 - o de totale alcoholconsumptie in een bevolking,
 - o op de drink- en marketingomgeving,
 - o op de betaalbaarheid en fysieke beschikbaarheid van alcohol,
 - o op andere gebieden zoals toegankelijkheid van de zorg.²
- De "[WHO Global Strategy to Reduce the Harmful Use of Alcohol \(2010\)](#)" beschrijft tien belangrijke alcoholbeleidsgebieden:
 - o leiderschap, bewustwording en betrokkenheid,
 - o aanbod aan gezondheidszorg,
 - o lokale acties en acties op het werk,
 - o beleid gericht op het tegengaan van rijden onder invloed,
 - o regulering van de beschikbaarheid van alcohol,
 - o regulering van marketing van alcoholhoudende dranken,
 - o prijsbeleid,
 - o verminderen van de negatieve gevolgen van het drinken van alcohol en alcoholintoxicatie,
 - o verminderen van de gevolgen voor de volksgezondheid van illegale en informele geproduceerde alcohol,
 - o monitoring en toezicht.³
- Alcoholbeleid gebruikt strategieën gericht op de algemene bevolking, strategieën gericht op personen die alcohol drinken met een verhoogd risico en omgevingsgerichte strategieën.¹ Universele maatregelen gericht op de algemene bevolking zijn het meest (kost)effectief. Dit kan verklaard worden door de preventieparadox. Hoewel het risico op schade door alcoholgebruik het grootst is voor personen die zwaar drinken, is het de minder drinkende meerderheid van de bevolking die verantwoordelijk is voor het grootste deel van de schade door alcohol, simpelweg omdat die groep veel groter is. Preventie gericht op de hele bevolking is dan ook meer zichtbaar op het niveau van de volksgezondheid dan preventie gericht op risicogroepen.⁴
- Andere strategieën hebben zeker toegevoegde waarde als ze in combinatie worden gebruikt met universele maatregelen of als ze specifieke problemen aanpakken waarvoor universele maatregelen geen oplossing zijn.²

GENERAL POPULATION STRATEGIES: highly effective, highly cost-effective, easy and inexpensive to implement ("best buys") <ul style="list-style-type: none"> • price increase via taxation or other means • availability decreases • ban on marketing 	HIGH-RISK POPULATION STRATEGIES: Effective, cost-effective <ul style="list-style-type: none"> • drink-driving countermeasures • screening and brief interventions • treatment of alcohol use disorders
Environmental strategies <ul style="list-style-type: none"> • Education • Registration of all alcohol, including industrial alcohol • Informal controls 	

Bron: Berdzuli et al., 2020.

WAARUIT BESTAAT HET ALCOHOLBELEID IN BELGIË?

- In België kunnen op alle beleidsniveaus (federaal, gewest, gemeenschap, provincie, gemeente) beleidsplannen opgesteld worden die de beleidslijnen en de prioriteiten voor alcoholbeleid uitzetten. Voor een overzicht zie [deze factsheet](#).
- Dit beleid is vastgelegd in wetgeving. Voor een overzicht zie [de factsheets over de alcoholwetgeving](#).
- Europese en wereldwijde alcoholstrategieën en actieplannen kunnen België ondersteunen bij het uitwerken van een nationaal alcoholbeleid. Voor een overzicht zie [deze factsheet](#).
- Op 29 maart 2023 keurde de Belgische regering [het interfederaal plan 2023-2025 ter bestrijding van schadelijk alcoholgebruik](#) goed.

WELKE ALCOHOLBELEIDSMAATREGELLEN ZIJN KOSTENEFFECTIEF?

- In september 2018 lanceerde de WHO het actiepakket [SAFER](#) om overheden te helpen om schadelijk alcoholgebruik met 10% te verminderen voor het einde van 2025.⁵ Het actiepakket beveelt vijf beleidsstrategieën met hoge impact aan.^a
 - S: Versterken van beperkingen op de beschikbaarheid van alcohol - Strengthen restrictions on alcohol availability
 - A: Maatregelen tegen rijden onder invloed van alcohol nemen - Advance and enforce drink driving countermeasures

^a Die zijn gebaseerd op het WHO-rapport over niet-overdraagbare ziekten: "Tackling NCD's, "Best buys" and other recommended interventions for the prevention and control of noncommunicable diseases (NCD)".

F: De toegang tot screening, kortdurende interventies en behandeling vergemakkelijken - Facilitate access to screening, brief interventions, and treatment

E: Verbieden of uitgebreid beperken van alcoholreclame, sponsoring en promotie - Enforce bans or comprehensive restrictions on alcohol advertising, sponsorship, and promotion

R: Verhogen van alcoholprijzen via accijnzen en prijsbeleid - Raise prices on alcohol through excise taxes and pricing policies

- Drie van deze vijf interventies werden door de WHO geïdentificeerd als meest betaalbare, haalbare en kosteneffectieve interventiestrategieën om alcoholconsumptie en NCD's te verminderen. Ze worden daarom aanbevolen als "**best buys**". Hun gemiddelde kosten-effectiviteitsratio bedraagt ≤ 100 internationale dollar (I\$)^b per vermeden DALY^d. Het gaat om:
 - o maatregelen die de prijs van alcohol verhogen,
 - o verbod of sterk beperken van alcoholreclame,
 - o maatregelen die het aanbod van alcohol beperken.
- De overige twee interventiestrategieën zijn effectief met een kosteneffectiviteitsratio > 100 I\$ per vermeden DALY:
 - o maatregelen tegen rijden onder invloed van alcohol nemen,
 - o de toegang tot screening, kortdurende interventies en behandeling vergemakkelijken.
- Naast deze aanbevolen maatregelen uit het SAFER-initiatief zou de invoering van productetikettering een essentieel onderdeel moeten zijn van een alcoholbeleid. Zowel het "Europese actieplan van de WHO ter beperking van schadelijk alcoholgebruik (2012-2020)" als de "WHO Global Strategy to Reduce the Harmful Use of Alcohol (2010)" roepen op tot de verstrekking van consumenteninformatie en de etikettering van alcoholische dranken om de schadelijke effecten van alcohol te verduidelijken.⁶

WAT ZIJN RANDVOORWAARDEN VOOR EEN SUCCESVOL ALCOHOLBELEID?

Voor een succesvol alcoholbeleid is steun van een groot deel van de bevolking noodzakelijk. Daarvoor is er een groter bewustzijn nodig over de risico's en gevolgen van alcoholgebruik. De meest effectieve aanpak is een overkoepelende aanpak waarin universele strategieën die de betaalbaarheid, beschikbaarheid en aantrekkelijkheid van alcohol verminderen, naast gerichte strategieën worden toegepast.² Afstemming tussen buurlanden is eveneens aangewezen.¹

^b De internationale dollar is een hypothetische munteenheid met dezelfde koopkracht als de Amerikaanse dollar.

^c Disability-adjusted life years' (DALY) staan voor de potentieel verloren gezonde levensjaren door morbiditeit of premature

^d Dit geldt voor lage- en lage-middeninkomenslanden.

REFERENTIES

- ¹ Berdzuli, N., Ferreira-Borges, C., Gual, A., & Rehm, J. (2020). Alcohol control policy in Europe: Overview and exemplary countries. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(21), 8162.
- ² Babor, T.F., Casswell, S., Graham, K., Huckle, T., Livingston, M., Österberg, E., ... & Sornpaisarn, B. (2022). *Alcohol: no Ordinary Commodity. Research and Public Policy. Third edition*. Oxford University Press. <https://fdslive.oup.com/www.oup.com/academic/pdf/openaccess/9780192844484.pdf>
- ³ World Health Organization (2010). *Global Strategy to Reduce The Harmful Use of Alcohol*. WHO. <https://www.who.int/publications/i/item/9789241599931>
- ⁴ Poikolainen, K., Paljärvi, T., & Mäkela, P. (2007). Alcohol and the preventive paradox: serious harms and drinking patterns. *Addiction*, 102(4), 571-578.
- ⁵ World Health Organization (2019). *The SAFER Technical Package: Five Areas of Intervention at National and Subnational Levels*. WHO. <https://www.who.int/publications/i/item/9789241516419>
- ⁶ World Health Organization (2010). *Global Strategy to Reduce The Harmful Use of Alcohol. 2010*. WHO. <https://www.who.int/publications/i/item/9789241599931>; World Health Organization. (2012). *European Action Plan to Reduce The Harmful Use of Alcohol 2012-2020*. WHO. <https://apps.who.int/iris/handle/10665/107307#:~:text=The%20European%20action%20plan%20to,the%20harmful%20use%20of%20alcohol>; Giesbrecht, N., Reisdorfer, E., & Rios, I. (2022). Alcohol Health Warning Labels: A Rapid Review With Action Recommendations. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(18), 11676.

COLOFON

AUTEUR: Else De Donder

VORMGEVING: VAD

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER: H. Peuskens, Vanderlindenstraat 15, 1030 Brussel © 2023

VAD, VLAAMS EXPERTISECENTRUM ALCOHOL EN ANDERE DRUGS

Vanderlindenstraat 15, 1030 Brussel

T 02 423 03 33 | vad@vad.be | www.vad.be

Ondernemingsnummer: 0424.327.587 / RPR Brussel

De informatie uit deze factsheet mag worden overgenomen mits vermelding van de referentie: VAD (2023). *Alcoholbeleid. Introductie*. Brussel: VAD.

